

ESTUDI SOBRE LA LLENGUA CATALANA A L'ENSENYAMENT A LES ILLES BALEARS.

CURS 1996-97

Tomàs Martínez i Miró
Mestre

I. ALGUNES CONSIDERACIONS PRÈVIES

Tenia prevista la publicació d'aquest article fa uns mesos, pràcticament una vegada acabat l'estudi que el sustenta, allà pel mes de gener o febrer. Diverses circumstàncies no ho varen fer possible i quan ha arribat l'ocasió de publicar-lo a la revista PISSARRA de començaments del curs 1997-1998 he tingut els meus dubtes per considerar que, tal volta, havia perdut actualitat. M'he decidit a publicar-lo pensant que segueix essent la radiografia de com han acabat el curs 1996-1997 als centres docents de les Illes Balears i ens permetrà tenir la memòria fresca quan poguem publicar les dades corresponents al curs actual.

L'intent de fer una aproximació diagnòstica a la situació de l'ensenyament en llengua catalana a les Illes Balears, fa necessari plantejar, d'entrada, algunes consideracions:

1a. La informació que disposam és sobre alumnes i centres, (públics i concertats), que fan l'ensenyament parcial o totalment en llengua catalana en els nivells d'educació infantil, primària, 1r d'ESO cursat als centres de primària i 8è d'EGB.

2a. No hem definit encara què entenem per ensenyament parcial en llengua catala-

na. En aquest estudi utilitzam aquest terme per designar aquells centres que fan alguna àrea en català, sense valorar la importància d'aquesta àrea (instrumental, de coneixements o «complementària»), ni si aquesta àrea que s'imparteix en llengua catalana compleix tots els requisits d'un ensenyament en una llengua determinada: expressió oral i escrita per part del professorat, per part de l'alumnat i material didàctic editat en aquesta llengua.

3a. Quan parlem d'ensenyament total en llengua catalana entenem que fa referència a centres que hi fan tot el seu ensenyament encara que no tinguem constància si en aquest ensenyament es compleixen els requisits apuntats anteriorment.

4a. Les dades d'aquest estudi són, en gran part, de caire quantitatiu. Manca una informació qualitativa per poder realitzar una vertadera radiografia de l'estat de la qüestió.

5a. Ens manquen dades referides a centres privats, no sotmesos al control del MEC (escoles d'infants, guarderies i parvularis), la majoria dels quals fan servir la llengua castellana com a llengua vehicular.

6a. Les competències sobre l'ensenyament de la llengua catalana i en català corresponen, estatutàriament, al Govern de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears. Les competències sobre l'ensenyament, en

general, la inspecció educativa, la formació del professorat, etc, són responsabilitat, encara, del Govern de l'Estat.

II. MARC LEGAL

L'ensenyament en llengua catalana a les Illes Balears es fonamenta en la Constitució Espanyola de l'any 1978, l'Estatut d'Autonomia per a les Illes Balears i la Llei de Normalització Lingüística publicada fa onze anys.

L'article 3r de la Constitució a més de considerar el castellà com a llengua oficial de l'Estat, preveu que les altres llengües seran també oficials en els respectius territoris d'acord amb els Estatuts de cada Comunitat Autònoma i declara que aquestes llengües són patrimoni cultural objecte d'especial respecte i protecció.

L'Estatut d'Autonomia per a les Illes Balears, a l'article 3r declara la llengua catalana com a idioma oficial de la comunitat, juntament amb el castellà. Reconeix el dret de conèixer-la i usar-la i declara que ningú pot ésser discriminat per causa de l'idioma.

A l'article 14è reconeix la competència exclusiva de la Comunitat Autònoma per a l'ensenyament de la llengua catalana i encomana als poder públics de la Comunitat la seva normalització i l'article 10è apartat 21è, el foment de la cultura, de la investigació i de l'ensenyament de la llengua de la Comunitat Autònoma.

La Llei de Normalització Lingüística a l'article 1r, diu que l'objectiu de la llei és el desenvolupament de l'article 3r de l'ESTATUT D'AUTONOMIA i, en conseqüència, és objectiu de la llei assegurar el coneixement i l'ús progressiu del català com a llengua vehicular en l'àmbit de l'ensenyament i dedica el Títol II a la declaració de la llengua catalana com a llengua oficial a tots els nivells educatius, a l'obligació d'ensenyament en l'àmbit no universitari de la llengua i literatura catalanes, reclama al govern els mitjans necessaris encaminats a fer realitat l'ús normal de la llengua catalana com

a llengua vehicular a tots els centres docents. Regula la formació del professorat i les condicions que aquest ha de reunir quant a competència lingüística.

Per altra banda, la LOGSE i els diferents decrets que la desenvolupen fan menció expressa a que l'ensenyament de i en llengua catalana han de ser objecte d'estudi i normalització.

III. LES XIFRES

1. ESTUDI: Mostra de 96.359 alumnes d'Educació Infantil, Primària, del 1r d'ESO i 8è d'EGB en els centres d'educació infantil i de primària. (1)

Alumnes de centres públics: 53.203

Alumnes de centres privats: 43.156

Número de centres: 321

Estudi realitzat: dades del curs 96-97.

2. DADES MÉS DESTACABLES:

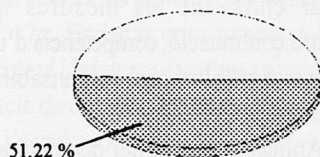
Per alumnes i centres.

A) PALMA:

ALUMNES:

* Menys d'un 20% d'alumnes de Palma (17,12%) fan TOT l'ensenyament en CATALÀ.

* La meitat d'alumnes de CENTRES PRIVATS de Palma (51,22%) NO fan CAP assignatura en CATALÀ.

* Un 42,45% dels alumnes de centres públics i privats de PALMA NO fa CAP assignatura en CATALÀ.

* Menys d'un 10% d'alumnes de CENTRES PRIVATS de Palma (9,18%) fan TOT l'ensenyament en CATALÀ.

CENTRES:

* La meitat dels CENTRES PRIVATS de PALMA (50%) NO fan CAP assignatura en CATALÀ.

* 1/3 dels CENTRES PÚBLICS NO fa CAP assignatura en CATALÀ.

* Un 5% de CENTRES PRIVATS fan TOT l'ensenyament en CATALÀ.

B) PART FORANA

ALUMNES:

* La meitat d'alumnes de la part forana fan TOT l'ensenyament en CATALÀ (49,25%)

CENTRES:

* La meitat dels centres públics (51,96%) i un 20% dels privats fan TOT l'ensenyament en CATALÀ.

C) MALLORCA

ALUMNES:

* Una tercera part dels alumnes de Mallorca NO fa ensenyament EN CATALÀ. (32,40 %)

* Quasi la meitat d'alumnes dels CENTRES PRIVATS de Mallorca NO fa CAP assignatura en CATALÀ. (46,23%)

CENTRES:

* La meitat de CENTRES PRIVATS

de Mallorca (46,23%) NO fa CAP assignatura en CATALÀ.

D) MENORCA

ALUMNES:

* La meitat dels alumnes dels CENTRES PRIVATS de Menorca (56,88%) NO fan CAP assignatura en CATALÀ.

* Una tercera part dels alumnes de Menorca (34,79%) NO fa ensenyament EN CATALÀ.

CENTRES:

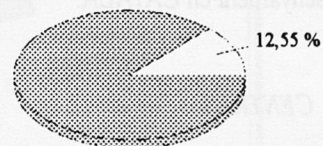
* La meitat de CENTRES PRIVATS de Menorca (57,14%) NO fa CAP assignatura en CATALÀ.

* NO hi ha CAP CENTRE PRIVAT que faci TOT l'ensenyament en CATALÀ.

E) EIVISSA I FORMENTERA

ALUMNES:

* No arriba a un 13% el nombre d'alumnes que fa TOT l'ensenyament en CATALÀ.

* No hi ha CAP alumne de CENTRES PRIVATS que faci TOT l'ensenyament en CATALÀ.

* Més de la meitat dels alumnes dels CENTRES PRIVATS (53,81%) no fa CAP assignatura en CATALÀ.

CENTRES:

* No hi ha CAP CENTRE PRIVAT que faci TOT l'ensenyament en CATALÀ.

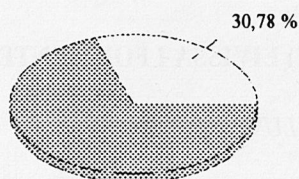
* La meitat dels CENTRES PRIVATS NO fan CAP assignatura en CATALÀ.

* Els CENTRES PÚBLICS que fan TOT l'ensenyament en CATALÀ suposen un 6%.

F) ILLES BALEARS

ALUMNES:

* NO arriba a 1/3 el nombre d'alumnes de les Balears que fa TOT l'ensenyament en CATALÀ.

* 1/3 d'alumnes de les Balears NO fa ensenyament en CATALÀ.

CENTRES:

* Més d'una quarta part dels CENTRES de les Balears NO fa CAP assignatura en CATALÀ.

IV. A MANERA DE CONCLUSIONS

1a. 3 de cada deu alumnes no fan cap assignatura en català.

2a. 3 de cada deu alumnes fa tot l'ensenyament en català.

3. 4 de cada deu alumnes fa ensenyament parcial en llengua catalana.

4a. L'àrea que més s'imparteix en llengua catalana és l'àrea de medi.

5a. L'àrea menys impartida en llengua catalana és la de matemàtiques.

6a. Un 73% dels centres fa ensenyament en llengua catalana.

7a. 3 de cada deu centres fan ensenyament total en llengua catalana, tres de cada deu ho fa parcialment i altres tres no hi fa cap assignatura.

8a. 4 de cada deu centres públics de les Balears fa tot l'ensenyament en català.

9a. 5 de cada deu centres privats de Balears no fa ensenyament en llengua catalana.

10a. Palma és la zona de les Balears on, percentualment, hi ha menys alumnes que facin ensenyament en català, seguida d'Eivissa-Formentera.

11a. És a la part forana de Mallorca on hi ha més alumnes que fan tot l'ensenyament en llengua catalana. La segueixen Menorca, Palma i Eivissa-Formentera.

12a. És a Menorca on els centres públics són capdavanters en l'ensenyament total en català. A molta distància la part forana de Mallorca.

13a. L'ensenyament parcial en llengua catalana amaga un parany perillós i si un centre fa una àrea en llengua catalana encara que suposi l'1% de l'alumnat és un centre que fa l'ensenyament en llengua catalana.

14a. El 90% d'alumnes que fa ensenyament parcial en català fa entre 1 i 4 àrees (d'un total de 8). Es fa necessari canviar el concepte d'ensenyament parcial en català i optar per ensenyament majoritari o minoritari en llengua catalana.

15a. No existeix cap tipus de planificació quant a l'ensenyament en llengua catalana per part de les Administracions educatives.

16a. Les assignatures o àrees que s'imparteixen en català no responen a cap pla estructurat.

17a. L'oferta d'ensenyament en llengua catalana dins un mateix centre no és el resultat, en la majoria de casos, d'una reflexió global sobre la presència i el tractament de la llengua catalana en l'organització del centre.

18a. Manquen recursos humans (professorat amb competència lingüística) i materials per fer l'ensenyament en llengua catalana.

19a. Ensenyar en llengua catalana no significa que el català sigui la llengua vehicular del centre.

20a. Manca la garantia de continuïtat per aquells centres que fan l'ensenyament total o parcial en català.

21a. Manca la garantia de continuïtat en el pas dels alumnes de primària a ESO o de 1r cicle a 2n cicle d'ESO.

22a. Manca la catalogació de places en llengua catalana pendent a primària, educació d'adults i secundària.

V. ALGUNES DE LES TASQUES PENDENTS

La disfuncionalitat que suposa que la competència d'ensenyament de i en llengua catalana sigui de l'Administració Autònoma i la de l'ensenyament en general sigui de l'Administració Central fa que només amb una lleial col·laboració es puguin dur endavant les mesures que proposam a continuació, competència d'una administració o l'altra però responsabilitat d'ambdues.

1a. Aplicació urgent del que disposen els articles 1, 2, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, disposicions addicionals 5a, 6a, 7a, 8a i disposicions transitòries 3a i 5a de la Llei de Normalització lingüística.

2a. Aplicació urgent del que disposen els articles 2.3, 2.4, 3.1, 4, 6, 7, 10 i disposició addicional 1a del Decret 74/1986 del 28 d'agost.

3a. Publicació de les ordres de desplegament del Decret de mínims.

4a. Planificació comuna del mapa escolar de les Illes Balears que contempli la planificació de la normalització lingüística als centres docents.

5a. Declaració d'ofici de tots els nous centres com a centres d'ensenyament en llengua catalana.

6a. Incorporació de la prova eliminatòria de coneixement de la llengua catalana a l'accés a la funció pública docent.

7a. Control de les habilitacions transitòries i de la situació dels professors que han accedit a funcionaris docents sense ser competents en llengua catalana.

8a. Realització de cursos sabàtics de reciclatge de llengua catalana.

9a. Catalogació de les places d'E.E.-M.M. d'ensenyament en llengua catalana.

10a. Capacitació dels professors d'ensenyament secundari en llengua catalana.

11a. Establiment de directrius comunes per a l'elaboració i aplicació del PLC.

12a. Publicació del currículum propi de les Illes Balears.

13a. Realització i edició de material per a l'ensenyament de i en llengua catalana.

14a. Realització i edició de material per a l'ensenyament de la realitat social i cultural de les Illes Balears.

15a. Suport econòmic i humà a tots els centres que fan o volen fer ensenyament en català.

16a. Garantir la continuïtat dels projectes d'ensenyament en llengua catalana als centres docents de les Illes Balears.

17a. Endegar una campanya entre els escolars i les seves famílies sobre la importància de dominar les dues llengües al final de l'escolaritat obligatòria. ☐

(1) Estudi realitzat per Carme Sánchez i Tomàs Martínez.

Més de 10.000 residents ja han escollit

Viatges Tramuntana S.A.

Per qualitat:

- ...d'ofertes
- ...de serveis
- ...d'informació

Carrer 31 de desembre, 12
Tel: 204600. Fax: 204450
Palma de Mallorca

tecno broker

Corredoria d'Assegurances S.L.

Una assegurança intel·ligent

Una assegurança eficaç

Productes comercialitzats en exclusiva

- Llar
- Subsidi
- Medicina privada

C/ Julià Àlvarez, 8 1r esq.
07004 Palma de Mallorca
Tel. 76 13 35 Fax 76 07 52